

Українські суди недоступні для маломобільних груп населення - оприлюднені результати кампанії "Правосуддя без бар'єрів"

Українські суди практично недоступні для маломобільних груп населення – саме такий висновок зробили координатори [Всеукраїнської кампанії «Правосуддя без бар'єрів»](#), оприлюднивши результати моніторингу 72 українських судів у 16 областях України. Окрім фізичних бар'єрів, є чимало безглузких правил і заборон, які ускладнюють для громадян реалізацію свого права на справедливий суд.

Понад 50 % наших співвітчизників є маломобільними. Іншими словами, питання доступності (архітектурної, інформаційної), стосується кожного другого жителя України. І немає таких родин, які хоча б один раз у житті не зіткнулися із бар'єрами на своєму шляху.

Суд має бути доступним. Це не кафе і не магазин, які завжди можна підібрати під свої можливості й смаки.

Тож під час моніторингових візитів перевірялися очевидні критерії доступності: безперешкодний вхід до будівлі суду, вільне пересування в приміщенні суду, простоту перепускної системи, можливість відвідувачами користуватися санвузлом тощо.

Зокрема, за **результатами моніторингу 72 судів**, виявилось:

- у 19 судах немає доступних елементів інформування про об'єкт
- тільки 29 судів обладнані пандусами, із них – 12 відповідають вимогам Державних будівельних норм (ДБН)
 - в 46 судах встановлені рами металошукачів та турнікети
 - 69 будівель суду неодповерхові, із них – 65 не обладнані ні ліфтами, ні підйомниками
 - звичне для українських судів – завузькі двері, у 46 судах двірні пройми мають пороги понад встановлених норм
 - завузькі коридори, найчастіше – з порогами та перепадами
 - недоступні канцелярії судів
 - у 60 судах санвузли не позначені, дуже часто доступ відвідувачів до вбиралень обмежений.

«Розпочинаючи нашу кампанію, ми очікували подібні результати. Однак моніторинг доступності українських судів нам дав не тільки кількісні показники. Інформуючи про перебіг нашої кампанії, ми до неї привернули увагу ЗМІ, громадськості, і, безперечно, працівників суду та судової адміністрації. Ми сподіваємося, що інформаційний тиск вплине

на відповідальних за організацію безперешкодного доступу до суду, що допоможе змінити ситуацію», – зауважує **співкоординатор кампанії «Правосуддя без бар'єрів», координатор проектів правозахисного центру «Поступ» Юлія Красільникова.**

Під час кампанії «Правосуддя без бар'єрів» були виявлені й інші цікаві спостереження. Так, забороняється проведення фотозйомки саме в приміщеннях суду (однак законодавчо це жодним документом не регламентовано).

Майже у третини відвіданих установ (23) є власні правила допуску громадян до приміщень суду. Зокрема, в деяких судах забороняється джинсовий одяг, «з відкритими частинами тіла та без взуття», «ляпанці», «сильно забруднений одяг», одяг, який не сумісний з місцем перебування, цирковий, театральний чи маскарадний одяг.

«Конституцією України кожній людині гарантовано право звернутись до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод. Та, виявляється, суди самі вирішують, хто достойний звертатися до них... Є чимало обмежень, які можуть стати причиною недопуску до суду. Так, в одному із сімферопольських судів забороняється пропускати осіб з візками та велосипедами. При цьому, формально не зроблено ніякого виключення для осіб, які пересуваються на візку чи для осіб із дитячими візками.

Є також чимало безглузвих обмежень щодо зовнішнього вигляду відвідувачів суду, стилю одягу, охайності, чистоти... А якщо у людини, окрім джинсового, немає іншого одягу, чи може це стати причиною порушити право на звернення до суду? Невже українські суди хочуть встановити дрес-код і для відвідувачів?» – наголошує **Олена Луньова, співкоординатор кампанії «Правосуддя без бар'єрів», юрист Мережі правових приймалень Криму.**

У рамках кампанії «Правосуддя без бар'єрів» планується подати позов та змусити один з районних судів Сімферополя створити належні умови для доступу до приміщення суду людей з інвалідністю. Позивачем є людина з інвалідністю (пересувається на візку). Чоловік не зміг потрапити в приміщення суду без сторонньої допомоги через відсутність такої можливості в будівлі суду.

«Доступність є інструментом реалізації прав громадян України. Якщо люди не мають можливості потрапити до приміщення суду – це обмежує їх право на судовий захист та породжує дискримінацію. Якщо позивач готовий йти до кінця у захисті своїх прав, то Фонд стратегічних справ Української Гельсінської спілки буде його підтримувати», – каже **Михайло Таракало, директор зі стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ).**

Водночас проблему доступності можна поступово вирішувати, якщо є її розуміння й шукаються шляхи вирішення, зазначають учасники кампанії. Так, під час візитів вони

відзначали, що людське ставлення й здоровий глузд працівників суду дозволяють прибирати купу перешкод.

«Дарницький суд м. Києва, де відбувається прийом громадян, – наразі є архітектурно недоступним, та його будівля дозволяє бути обладнаним всіма елементами доступності. Під час моніторингового візиту охоронець суду спілкувався чемно, надав допомогу в підйомі сходами до приміщення суду. Спочатку спробував заперечувати щодо фотографування об'єктів приміщення суду, однак на аргумент, що для заборони немає підстав, одразу дозволив. Він професійно виконував службові обов'язки», – зазначає учасник кампанії, головний спеціаліст Національної Асамблеї інвалідів України (НАІУ) Володимир Азін.

Кампанія «Правосуддя без бар'єрів» була проведена за ініціативи учасників та учасниць Другого Міжнародного Курсу з прав людини для молодих активістів, реалізованого в рамках спільної стратегії Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» та Білоруської правозахисної школи.

Довідка. Кампанія «Правосуддя без бар'єрів» підтримана в рамках проекту «Підтримка громадської активності в Україні», що здійснюється громадською організацією «People in Need» («Людина в біді», м. Прага, Чехія) у партнерстві з Кримським правозахисним центром «Дія», Мережею правових приймалень Криму, а також Міжнародним Вишеградським Фондом за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки. Проект спрямований на посилення ролі місцевих громадських організацій, ініціативних груп та шкільних об'єднань у суспільстві.

Громадських активістів, наркозалежних осіб та секс-працівниць навчали захищати права людини

Особи, які споживають наркотичні речовини та робітниці, що надають секс-послуги, зазвичай, з точки зору усередненої «суспільної моралі», не отримують особливого «одобрямсу». Але при цьому вони не перестають бути людьми і не втрачають право на повагу до прав людини.

Щоправда, чимало правоохоронців так не вважають і регулярно їх права зневажають.

Так, майже рік тому до Асоціації УМДПЛ надійшло повідомлення про те, що у ранковий час, під час роботи пункту замісної підтримувальної терапії у Тернопільському обласному комунальному центрі профілактики і боротьби зі СНІДом, було затримано низку клієнтів програми ЗПТ. Нагадаємо, така терапія дає можливість позбавлятися від залежності не шляхом болісної, іноді небезпечної для життя детоксикації, а під наглядом лікаря, поступово зменшуючи дозу наркотичного препарату.

Втім, це, вочевидь, не дуже хвилювало доблесних міліціонерів: без повідомлення про причину затримання, клієнтів програми ЗПТ було доставлено до Тернопільського міського відділу УМВС, де були зроблені фото усіх затриманих та знято відбитки їх пальців.

Асоціація УМДПЛ направила відповідне звернення до Представника Уповноваженого ВР з прав людини Юрія Белоусова. В результаті виїзної перевірки працівниками Секретаріату Омбудсмена вищевказані факти підтвердились – виявилося, що більш ніж 40 осіб було безпідставно затримано та доставлено у відділення міліції. Матеріали перевірки були направлені для реагування до прокуратури Тернопільської області.

Прокуратурою було розпочато кримінальне провадження за фактом незаконного затримання пацієнтів замісної підтримувальної терапії. Однак незабаром постраждалих почали викликати для дачі пояснень, де «просили» писати, що вони не мають жодних претензій до міліції...

На жаль, подібні випадки є непоодинокими. Незважаючи на те, що в Україні офіційно зареєстровано 158,6 тисяч наркозалежних осіб та, згідно оцінок експертів, налічується понад 70 тисяч жінок, які працюють в сфері надання секс-послуг, проблеми порушень прав представників цих уразливих груп тривалий час не отримують належної уваги з боку держави. Через це означені групи залишаються соціально ізольованими, що є однією з причин високого рівня стигматизації та насильства з боку правоохоронців.

Як правило, насильство з боку міліції супроводжується незаконними арештами, шантажем, підкиданням наркотиків, вимаганнями та іншими протиправними діями, а особливості уразливих груп створюють значні перешкоди для оскарження ними незаконних дій правоохоронців.

За численною інформацією, що поширюється в правозахисних мережах, наркозалежні, доставлені в територіальні органи внутрішніх справ, часто умисно, з метою отримання необхідних свідчень під загрозою настання тяжких наслідків, викликаних абстинентним синдромом, а також загрозою переривання курсу медичного лікування учасників програм ЗПТ, не забезпечуються необхідною медичною допомогою.

Багато питань з порушенням прав наркозалежних, в тому числі, й доступу до лікування, існує в СІЗО та інших установах пенітенціарної системи України.

Таким чином, переважна частина означених проблем залишається прихованою для правосуддя, а суспільство не має можливості оцінити реальні масштаби дискримінації зазначених уразливих груп.

Тому Асоціація УМДПЛ запланувала впровадити механізм громадських розслідувань порушень прав споживачів наркотиків, учасників програм ЗПТ, робітниць комерційного сексу – у співпраці з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини – з метою загального покращання стану дотримання прав цих вразливих категорій осіб. Проект підтриманий Міжнародним фондом «Відродження».

І першим кроком на цьому шляху стало проведення тренінгу з захисту прав вразливих груп (наркозалежних осіб та секс-працівниць) від порушень з боку правоохоронних органів, що відбувся 14-15 листопада 2013 року в м. Києві.

До участі у ньому були запрошені працівники неурядових громадських організацій, що опікуються правами зазначених вразливих груп, здійснюють їх сервісний супровід і надають різного роду допомогу – психологічну, правову, медичну тощо, а також безпосередньо представники цих груп.

25 учасників тренінгу з усієї України мали змогу поспілкуватися з правозахисниками та представниками Секретаріату Омбудсмана, отримати загальні відомості про механізми захисту прав людини, знання про основи національного та міжнародного законодавства щодо повноважень правоохоронців під час затримання особи та інших процесуальних дій, в тому числі – стандарти умов тримання в органах внутрішніх справ та забезпечення охорони здоров'я затриманих, базову інформацію про способи виявлення основних порушень прав уразливих груп в діяльності правоохоронних органів. І, найголовніше, – основні навички з захисту та відновлення порушених прав.

Важливою темою для слухачів стала інформація про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, спрямована на захист прав людини та поновлення порушених прав.

В якості викладачів виступили тренери-практики: керівник проекту Андрій Толопіло та працівники Секретаріату Омбудсмена Сергій Швець і Петро Грибан. Інтерактивні лекції, обговорення, відповіді на запитання дозволили всім слухачам максимально ґрунтовно засвоїти тематику тренінгу.

Була налагоджена відповідна комунікація з усіма учасниками тренінгу, що дозволить у майбутньому мати зворотній зв'язок, залучати їх до правозахисних, навчальних і моніторингових заходів, що здійснюватимуться Асоціацією УМДПЛ.

До речі, в рамках реалізації цього проекту, Асоціацією УМДПЛ вже найближчим часом заплановано проведення тренінгів з підготовки моніторів, які будуть приймати участь у громадських розслідуваннях порушених прав вразливих груп.

Громадська кампанія «Дев'яте листопада»

До Міжнародного дня проти фашизму, расизму та антисемітизму активістська команда представників громадських організацій пропонує звернути увагу на сучасні прояви ненависті на вулицях міст України.

За відсутності належних просвітництва та інформації щодо діяльності неформальних радикальних угруповань, підлітки часто потрапляють під вплив ультраправих формувань. Важливим шляхом розповсюдження людиноненависницької ідеології є символіка. Так, підлітки, які малюють кельтські хрести і вписують туди аббревіатури футбольних клубів, часто навіть не підозрюють про суть малюнку.

Громадська кампанія “Дев'яте листопада” має на меті надати інформацію про зміст символіки, що несе ворожнечу, висвітлити її широке розповсюдження і запропонувати можливу протидію.

Всі небайдужі можуть приєднатися до Кампанії!

Що можна зробити :

1) повідомити адресу побаченої свастики або іншої символіки ненависті (інформація про символіку [тут](#), сторінки 50-61) на мейл: dev9telystopada@gmail.com (фото вітається);

Ми додаємо місцезнаходження символіки в загальну базу, тож,

2) кожен охочий має змогу власноруч замалювати ці ганебні символи у своєму районі міста. Можна використовувати залишки фарби після ремонту або купити балон за 25 грн в найближчому маркеті.

3) якщо сфотографувати стіну до і після замальовки та надіслати на мейл dev9telystopada@gmail.com, ми розмістимо це на сторінці кампанії.

Ми закликаємо зробити невеличку, але дуже важливу справу задля створення безпечного та відкритого для кожного суспільного простору України.

Приведи стіни до ладу!

Твій вчинок надихне інших!

Команда Кампанії "Дев'яте Листопада", Конгрес національних громад України, Проект “Без кордонів”, Український єврейський студентський союз, поза-організаційні активісти та активістки.